

Pedres i blanc**Text: LLUÍS BASSAT COEN**

Josep Guinovart Bertran

1975

Tècnica mixta sobre fusta

200 x 100 cm

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 137.417

Dipòsit Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art

Pedres i blanc, 1975

No vull ocultar la meva admiració pel Josep Guinovart, a qui vaig conèixer, tractar i amb qui fins i tot vaig viatjar a Nova York. Per tant, la meva opinió sobre una de les seves obres serà forçosament subjectiva.

Pedres i blanc, de l'any 1975, és per mi una obra extraordinària. Per les dimensions, 2 x 1 m, per la composició i pel resultat estètic. La gran presència del blanc, que no és freqüent a la pintura del Guinovart, dona a la peça una lluminositat fantàstica i les pedres, un relleu natural realment interessant. Les línies ondulades són com una partitura poètica amb un moviment de vals de Strauss.

Els anys setanta són d'una creativitat explosiva del meu estimat Guino. No oblidem que Franco va morir l'any 1975, el mateix any que es va pintar *Pedres i blanc*. És indiscutible que per l'artista la idea d'una Espanya democràtica era molt engrescadora i, d'alguna manera, jo veig aquest optimisme en aquesta peça del Museu d'Art de Girona, que pot estar molt satisfet de tenir-la. Quin gran artista que va ser el Guino!

Vaig conèixer el Josep Guinovart el 1973, quan vaig comprar el 35% de la Galeria Adrià, on exposava habitualment amb molt èxit. Era el líder natural dels catorze artistes contractats per la galeria. En aquella època, les galeries contractaven els artistes i els pagaven un sou fix mensual a canvi de tota la seva producció. El Guinovart treballava i investigava molt, incansablement, tot i que no sempre convertia aquesta feina en obres acabades, però les tenia al cap. Una vegada va arribar un divendres a la tarda a la galeria amb el seu germà i un camió amb l'obra de l'exposició que s'havia d'inaugurar el dimarts següent. Em vaig quedar de pedra quan vaig veure que la major part dels quadres estaven encara per pintar. Tot i això, ell els va anar col·locant a les parets de la galeria, cadascun al seu lloc. S'hi va tancar amb la seva exposició a mig fer i no en va sortir fins al matí del dimarts amb tots els quadres perfectament acabats. És indubtable que els tenia al cap. Per això, els va poder acabar en poc més de tres dies.

En aquella època, jo viatjava sis cops l'any a Nova York i cap allà a les set de la tarda les reunions s'acabaven perquè entraven les dones de la neteja. Aleshores, quan tothom se n'anava cap a casa, jo aprofitava per visitar galeries d'art, com la de la Martha Jackson, la galeria on va exposar Tàpies a Nova York. Vaig parlar amb el fill de la Martha Jackson, que era qui portava la galeria en aquell moment, i vaig intentar convèncer-lo perquè fes una exposició al Guinovart. Em va dir que no exposaria les seves obres fins que no estigués com a mínim en un gran museu americà.

Jo continuava viatjant a Nova York cada dos mesos per participar al consell mundial d'Ogilvy i una vegada es va comentar que la nostra agència de publicitat s'havia convertit en patrocinadora del MOMA, el museu d'art modern més important de Nova York. Sense pensar-m'ho, vaig aconseguir una reunió amb el seu director i el vaig anar a veure de seguida. Després de presentar-me, li vaig parlar de la Galeria Adrià i del Guinovart, un artista extraordinari de qui estava disposat a regalar un quadre al MOMA. Llavors es va posar dret i em va dir que, si el MOMA acceptés una obra de cada galeria o cada artista que n'hi volgués regalar, hi hauria una cua que faria la volta a Manhattan. I em va assenyalar la porta per sortir del seu despatx. Vaig baixar les escales avergonyit. Era la primera, i fins avui l'única vegada, que algú em feia fora del seu despatx.

Aquella nit vaig anar a un sopar, on vaig conèixer una jove conservadora nord-americana i li vaig explicar el que m'havia passat al MOMA. Gairebé es posa a riure. Em va dir que les coses a Amèrica no es fan així, que anés a veure el director d'un altre museu i li digués que estava estudiant organitzar un concurs entre diversos museus americans per decidir a quin faria una donació la meva fundació.

Això és el que vaig fer al viatge següent: vaig aconseguir que em rebés el director del Museu Guggenheim i li vaig proposar concursar per rebre una donació de la meva fundació en forma d'una obra d'art del Guinovart. Es va mostrar agraït i em va dir que només hi concursarien si una conservadora del seu museu veia físicament obres del Guinovart, i vaig enviar a Barcelona la Margit Rowell. En aquella època, jo vivia en un pis que tenia annex un petit estudi, on vaig allotjar la Margit Rowell els dies que va estar a Barcelona. La vaig acompanyar a Castelldefels, a l'estudi del Guinovart, i de seguida va quedar captivada per la seva obra. Em va demanar que, a més del gran oli sobre llenç que els havia promès, els regalés també dos grans papers. I va ser tal l'entusiasme de la Margit Rowell

Pedres i blanc (detall), 1975. Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 137.417. Dipòsit Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art.

que el director del Guggenheim em va dir que acceptaria les tres obres però que no fes el concurs. Així va ser com, per fi, les obres del Guinovart van entrar en un museu americà i no en un de qualsevol: el Guggenheim ni més ni menys.

En el viatge següent vaig tornar a anar veure el fill de la Martha Jackson, David Anderson, i aquesta vegada em va rebre molt més obertament i em va dir que volia conèixer l'artista i veure com a mínim una obra seva. Ja de tornada a Barcelona, vaig convèncer el Guinovart perquè m'acompanyés al cap de dos mesos a Nova York.

Ens vam allotjar a l'hotel Hilton i el dia següent va anar a la galeria de la Martha Jackson. El Guino li va ensenyar un petit quadre, una autèntica joia, que portava sota el braç. El fill de la Martha Jackson el va agafar i em va demanar que li preguntés al Guino, que no parlava ni entenia l'anglès, si li canviaria per un Tàpies. El Guino va respondre que sí, però que millor un aiguafort que una litografia o una serigrafia. Llavors li vaig respondre que no m'havia dit una obra gràfica sinó un quadre. Es va mostrar incrèdul i jo li vaig insistir perquè digués que sí. Aleshores, el David Anderson va entrar al magatzem, on va deixar el quadre del Guino, i va sortir amb un altre de la mateixa mida del Tàpies i l'acceptació de fer-li una exposició a la seva galeria. El Guino feia salts d'alegria i, per celebrar-ho, aquella nit vam decidir anar a escoltar jazz a Harlem. Em vaig informar de quin era el millor lloc per escoltar el jazz més autèntic de Harlem i era força lluny. Hi havíem d'anar amb metro, perquè amb taxi hi haguéssim trigat una eternitat. Vam pujar al metro, que estava ple de persones blanques i afroamericanes. A mesura que el tren s'anava enfilant cap al nord i apropant-se a Harlem, anaven baixant els passatgers blancs i pujant passatgers afroamericans, fins que va arribar un moment en què el Guino i jo érem els únics blancs del vagó. El concert va ser extraordinari i en vam gaudir molt plegats, perquè a tots dos ens entusiasma el jazz. Vam tornar amb metro i va passar el mateix que a l'anada, però al revés. Al començament, tots eren passatgers afroamericans excepte el Guino i jo, i a mesura que ens vam anar acostant al centre de Manhattan el vagó es va equilibrar.

En aquells moments, el Guino no disposava de patrimoni per pagar-se el viatge ni l'estada, però a mi no em va fer res convidar-lo. Pensava que li feia un gran bé i amb això en tenia prou. Al cap de poc de tornar a Barcelona, em va citar a la Galeria Joan Prats del carrer Balmes. Quan vaig arribar-hi, hi havia un quadre seu extraordinari de gairebé quatre metres de llarg per dos metres d'alt de la sèrie *Rostolls*. Em va preguntar si m'agradava i li vaig dir que moltíssim. Doncs és teu, em va contestar.

El Guino va ser una persona generosa, amb mi i amb tots els que el coneixien. Va fer un munt de cartells per a entitats amb les quals sintonitzava i mai els va cobrar. Jo, en canvi, sí que li vaig pagar uns gravats que em va fer per poder regalar als nostres clients per Nadal. Encara els conservo com un tresor.

El dia que el Josep Guinovart va fer 75 anys li vaig trucar al matí per felicitar-lo i li vaig preguntar què faria aquell dia. Em va contestar que poca cosa i que, al vespre, soparia sol a casa seva. Li vaig dir que de cap manera i el vaig convidar a casa meua, on ja havia vingut moltes vegades, però aquell dia vaig aconseguir que al sopar hi fossin gairebé tots els crítics d'art que havien escrit sobre ell: José Corredor-Matheos, Daniel Giralt Miracle, etc. Li vaig preparar aquesta sorpresa al Guinovart: sopar amb tots els que havíem demostrat admiració per la seva obra.

Fruit de l'exposició a la Galeria Martha Jackson li va sorgir una exposició antològica al Museu de Brooklyn, per a la qual vaig cedir algun quadre i, per descomptat, vaig visitar. A més, alguns amics meus americans van comprar obra seva i, per tant, es pot dir que vam fer el primer pas perquè el Guinovart comencés a ser conegut a Estats Units.

La meua filla Ana i el seu marit Fermín, arquitectes, van mantenir la tradició familiar d'encarregar a un artista el regal d'empresa de Nadal i li van demanar un gravat al Guino, que els tenia tots fets i estava pendent de signar-los per donar-los-els. Malauradament es va començar a trobar malament, fins al punt que el van ingressar a l'hospital i va morir. Vaig consolar la meua filla dient-li que no passava res perquè no estiguessin signats, que el seu nebot Martí Guinovart, propietari del taller on el Guino els havia fet, en certificaria l'autoria. El matí de l'enterrament, el Martí Guinovart em va venir a veure i em va dir que cap allà a les dotze de la nit el Guino li va demanar que li portés els gravats que havia fet a l'Ana Bassat. Es va incorporar del llit i els va signar tots. Es va adormir i va morir cap a les tres.

Complidor fins al darrer moment de la seva vida. S'hi havia compromès i hi va pensar abans de tancar definitivament els ulls.

Aquest és el millor compliment que li puc fer al Guinovart, un artista i un ésser humà extraordinari, anàrquic com pocs, però també generós i complidor, amic dels seus amics i enamorat de la seva feina. Per això, el 2027, l'any que hauria fet cent anys, tenim la intenció de dedicar-li una exposició antològica a la Nau Gaudí de Mataró. Serà emocionant tornar a veure molts dels seus quadres junts.